

iu casu illic. proposito favore pupilli benigne receptum est, ut ipse significat, & tamen simul ex conjectura voluntatis paternæ. Proponitur enim substitutio facta in codicillis, qui locus est obliquarum, non directarum dispositiōnum. Proponitur pupillus, cui ita substitutio facta, in ætate pupillari decessisse: atque in hac specie respondet Jurisconsultus, benigna interpretatione placere ut quod valere non potest jure directo, valeat ex fideicommisso. Cæterum sustinebitur hoc fideicommissum usque ad tempus pubertatis: cum vero pupillus adoleverit, evanescet, ne, quod propter utilitatem impuberis introductum est, puberi jam facto ob sit in libertate testandi, arg. l. 43. §. 1. hoc tit. ira ferme Cujac. 11. observ. 25. Ant. Fab. 15. conject. 12 & 14. aliique plures.

TEXTUS.

Quibus pupillariter non substituitur.

9 Extraneo vero, vel filio puberi hæredi instituto ita substituere non potest, ut si hæres extiterit, & intra aliquod tempus decesserit, aliis ei sit hæres (1): sed hoc solum permisum est, ut eum per fideicommissum testator obliget alii hæreditatem ejus vel totam, vel pro parte restituere: quod jus quale sit, suo loco trademus.

(1) L. 1. junct. l. 5. d. tit. 5. P. 6.

COMMENTARIUS.

1 Quæ hoc §. traduntur, omnia consequentia sunt iis, quæ relata sunt initio hujus tit.

2 Solis militibus concessum est ut etiam liberis emancipatis aliisve extraneis, qui hæredes extiterunt, directo substituant: sed hoc jus in his exercetur, quæ a milite ad eum, cui substituit, pervenerunt, non quæ aliunde, l. 5. l. 41. §. 4. de testam. milit. Ejusdem privilegii est, quod miles liberis suis etiam post pubertatem directo substituere potest, sive compendio sive expressa certa post pubertatem ætate, ut utraque substitutio intra pubertatem valeat jure communi sive directo, l. 15. hoc tit. post eam ætatem ex privilegio militis jure fideicommissi, l. 8. C. eod. & bona duntaxat patris continueat cum fructibus inventis in hæreditate, d. l. 15. id est, ut recte Govean. & Perez ad tit. C. de imp. & al. subst. nn. 27. & 28. cum fructibus pendentibus & maturis tempore mortis ipsius militis Nam hi fructus augent hæreditatem, l. ad leg. Falcid. ac per consequens in fideicommissariam hæreditatis restitutionem veniunt. Ant. Fab. 15. conject. 12. Duar. com. in hunc tit. cap. 23. & Dom. in d. l. precibus 8. contendunt, hujusmodi substitutiones a milite factas etiam post pubertatem valere jure directo. Ideoque late defendit Merill. observ. lib. 6. cap. 5.

TITULUS DECIMUSSEPTIMUS.

QUIBUS MODIS TESTAMENTA. INFIRMANTUR.

Dig. Lib. 28. Tit. 3 (1).

1 Exposita sunt ea omnia, quæ ad constitutionem testamenti necessaria esse diximus initio tractatus de testamentis ordinandis. Quia vero non satis est ad deferendam ex testamento hæreditatem, id ab initio justum esse, nisi & tale ad extremum perseveret, recte atque ordine Imperator facit, quod prius nobis proposuit modos, quibus testamenta rite facta infirmantur, quam progradientur ad disputationem de acquirenda vel omitienda hæreditate.

TEXTUS.

Quibus modis testamenta infirmantur.

Testamentum jure factum usque eo valet donec rumpatur, irritumve fiat.

COMMENTARIUS.

1 Donec rumpatur, irritumve fiat). Ratio infirmandi testamenti non una est: nam & sententia Judicis rescinditur, si querela instituta inofficiosum pronunciatum fuerit, de quo tit. seq. & a Prætore data bonorum possessione contra ta-

bulas, tit. de bon. poss. cont. tab. & citra factum Judicis aut Prætoris infirmatur sola potestate juris: idque iterum duobus, iisque discretis modis, quorum altero rumpi dicitur, altero irritum fieri. De testamento rupto disputatur usque ad §. 4. inde de irrito, adjectis in calce aliquot declarationibus. Quia vero Justinianus rem totam non plene explicat, nos operam dabimus, ut quicquid hujus rei est, penitus percipi possit ex nostra in singulos hujus tit. §§. explanatione.

TEXTUS.

Quando testamentum dicatur rumpi. Primum de adoptione.

1 Rumpitur autem testamentum, cum in eodem statu manente testatore, ipsius testamenti juri vitiatur. Si quis enim post factum testamentum adoptaverit sibi filium per Imperatorem, eum qui est sui juris; aut per Prætorem, secundum nostram constitutionem, eum qui in potestate parentis fuerit; testamentum ejus rumpitur quasi agnatione sui hæredis (2).

(1) Tit. 1. P. 6. a l. 18.
Tom. I.(2) L. 20. tit. 1. P. 6.
Ppp

COMMENTARIUS.

1 Cum in eodem statu manente testatore) Toties rumpi testamentum dicitur: Quoties evitetur manente testatore in eodem statu: cum vero statum mutat, id est, capite minuitur, non rumpi, sed irrumum fieri testamentum proprie dicitur, §. 4. inf. eod. Apparet igitur, hic dici in eodem statu opposite respectu ejus modi, quo testamentum infirmatur ob id, quod testator in eodem statu non manxit: quare expungenda est et paraphrasi Theophili negatio, et pro non manente, legendum, manente in eodem statu: quomodo et in duobus Codicibus Florentinis legi testatur Fabrotus. Porro ut testatoris statu non mutato testamentum infirmetur, uno verbo, ut rumpatur, bifariam contingit, agnatione sui hæredis, & mutatione voluntatis: ille modus hoc §. alter sequenti, uno uterque exemplo declaratur.

2 Adoptaverit sibi filium per Imperatorem). Id est, adrogaverit; est enim periphrasis adrogationis, quæ species adoptionis est, per quam inveniente Principis auctoritate eum in filium adseiscimus, qui sui juris est.

3 Secundum nostram constitutionem). Id est, adoptaverit eum qui non est persona extranea, l. pen. C. de adopt. §. 2. supr. eod. Cæterum hi ita rumpunt, si præteriti sint: nam si qui hæres

(1) D. l. 20.

antea institutus erat, postea a testatore adrogetur vel adoptetur, potest dici, ei satisfacutum esse, l. 18. eod. l. 23. §. 1. de liber. & posthum. 2 Quid si exhæredatus sit? Et Ulpianus Marcelli & Papiniani sententiam probat, ut exhæredatio extraneo scripta ei postea adoptato non noceat; noceat autem filio emancipato, qui postea adrogatus sit, l. 8. §. 7. & seq. contr. tab. d. l. 23. in pr. de liber. & posthum. credo, quia in persona extranei exhæredatio inepta & nulla est: non ita in filio emancipato cum eum excludat a bonorum possessione contra tabulas, d. l. 8. in pr.

4 Quasi agnatione sui hæredis) l. 8. de injust. rupt. multo certius sui hæredis agnatione vera & naturali, cum scilicet post testamentum factum testatori filius ex uxore nascitur, l. 3. §. 1. de injust. rupt. (1). Similiter si nepos, qui tempore testamenti facti suus hæres avo non erat, pater remoto, in locum sui hæredis vivo avo successerit, quasi nascendo testamentum avi, quo præteritus est, rumpit, l. 13. d. tit. quæ species forte hic ideo non repetuntur, quia alibi propositæ sunt, §. 1. & 2. supr. de exhæred. liber. Huc etiam pertinent liberi naturales suscepti ex concubina & post factum testamentum legitimati, sive insequenti matrimonio, sive curiæ oblatione, sive per rescriptum principis. Nam cum hi etiam jura suorum hæredum consequantur, §. 2. In-

Quibus modis testamenta infirmantur.

stit. de hær. quæ ab int. nov. 89. cap. 8. & 9. necesse est, ut et ipsi a patre præteriti testamentum rumpant quasi agnatione.

TEXTUS.

De posteriore testamento.

2 Posteriore quoque testamento, quod jure perfectum est, superius rumpitur: nec interest, extiterit aliquis hæres ex eo, an non: hoc enim solum spectatur, an aliquo casu existere potuerit. Ideoque si quis aut noluerit hæres esse, aut vivo testatore, aut post mortem ejus, antequam hæreditatem adiret, decesserit, aut conditione sub qua hæres institutus est, defectus sit: in his casibus paterfam., intestatus moritur. Nam & prius testamentum non valet ruptum a posteriore: & posterius æque nullas habet vires, cum ex eo nemo hæres extiterit (1).

COMMENTARIUS.

1 Secundus modus, quo testamentum initio rite factum postea rumpitur, est mutatio voluntatis testatoris. Hic modus iterum duplex est, nam & corruptis tabulis ita rumpitur, & integris manentibus. Corruptis, si testator testamentum inciderit, lacraverit, scripturam induixerit, deleverit, cancellaverit, signa amoverit aut turbaverit, tit. de his qui in testam. delent. l. pen.

(1) L. 21. d. tit. 1. P. 6.

C. de testam. cum simil. nisi forte non consulto, sed incaute quid horum fecerit, aut ignorante eo contigerit (2): nam tunc si legi adhuc quod scriptum est utcunque poterit, ratum manebit testamentum, l. 1. de his quæ in testam. del. l. penult. C. de testam. Plane inductio aut cancellatio non ultra operabitur, quam scriptura inducta aut cancellata est, l. 2. & 3. d. tit. de his quæ in test. del. Neque ex pluribus testamenti codicibus uno deletio aut inciso, testamentum sublatum esse intelligitur, nisi hi, qui ab intestato venire desiderant, probaverint, id ideo a patrefam. factum esse, ut intestatus moreretur, l. ult. eod. tit. His autem modis testamento rupto, hæreditas non applicabitur fisco, sed deseretur hæredibus ab intestato, l. 1. §. pen. unde lib. l. ult. de his quæ in test. del. nisi speciali odio hæredum inductio facta probetur, quo in causa tanquam ab indignis hæreditatem fiscus aufert, l. 16. §. 2. de his quæ ut indign. junct. l. 4. C. eod. Clarus §. testamentum, quæst. 93. n. 2. Mantic. de conject. ult. voi. lib. 12. tit. 1. num. 31.

2 Quæ de incisione aut cancellatione testamenti dicuntur, ea constat ad testamenta nuncupativa, quia talia sunt, applicari non posse. Sed an his modis item rumpantur, quæ, uti hodie moris est, per nuncupationem quidem flunt, sed ita ut voluntas suprema iussu testatoris scriptio comprehendatur a Notario in scheda, un-

(2) L. 24. d. tit. 1. P. 6.